

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

4. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. 3-4 клас. URL: <https://surli.cc/fxovcp>. Дата звернення: 28.03.2025.

ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У зв'язку з постійними змінами в соціальному середовищі та необхідністю пошуку нестандартних підходів до вирішення соціальних проблем, особливої уваги набуває проблема розвитку креативності особистості в процесі підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи.

Креативність соціального працівника визначається як здатність фахівця генерувати нестандартні ідеї, інтегрувати різноманітні факти та інформацію для формування унікальних рішень у соціальній роботі. Вона проявляється через творче мислення, яке допомагає адаптуватися до мінливих умов та враховувати унікальність кожного клієнта. Оскільки складні життєві ситуації не завжди можна вирішити за допомогою стандартних алгоритмів, соціальний працівник із розвиненою креативністю здатний застосовувати уяву для пошуку альтернативних і гнучких способів допомоги та підтримки, що робить його професійну діяльність ефективною[2]. Творче мислення необхідно соціальному працівнику для оптимальної взаємодії з клієнтом, тому що в соціальній практиці зустрічаються найрізноманітніші клієнти і ситуації. Кожен конкретний випадок вимагає від фахівця гнучкого, неординарного ставлення, що враховує всі особливості розв'язуваної проблеми. Нестандартне і сумлінне ставлення до виконання своїх обов'язків дозволяє соціальному працівнику досягати найвищих результатів у своїй роботі. Відсутність творчого мислення знижує ефективність діяльності фахівця. У цьому випадку, діючи шаблонно й одноманітно, не враховуючи своєрідності клієнта, соціальний працівник може викликати образу і розчарування людей [3, с. 50]. Отже, проблеми розвитку креативності особистості в процесі підготовки соціальних працівників зумовлена особливостями їхньої професійної діяльності і передбачає наявність у особистості, що її обрала, здатності задіяти свій творчий потенціал, а також допомогти клієнту розкрити його можливості для розв'язання складної життєвої ситуації.

На нашу думку, розвиток творчого потенціалу особистості студента – соціального працівника передбачає прогресивний варіант особистісної самореалізації. Саме в період юності особистість виявляє прагнення до самовираження (у виборі професії, у кар'єрі), що пояснюються психологами як наявність потреби зростання, що спонукає до саморозвитку та пошуку принципово нового. Тому основним завданням є забезпечення підвищенню

ефективності процесу, спрямованого на творчий саморозвиток студентів, реалізації їх творчого потенціалу в навчально-професійній діяльності, щоб відбувся, власне, перехід до оригінальної творчості.

Ефективність цього процесу багато в чому залежить від рефлексивної діяльності. Адже, рефлексивна діяльність – це внутрішній процес мислення (думання про себе), що і забезпечує розвиток особистості. Ми не трактуємо рефлексію як спостереження людини над самою собою (у результаті чого стають можливими самоаналіз, самооцінка, самовиховання тощо). Нами рефлексія розуміється як саморозуміння й розуміння іншого, самооцінка й оцінка іншого, самоінтерпретація й інтерпретація іншого тощо. Дійсно, рефлексивна думка може бути спрямована не тільки на пізнання себе, той же рух по колу відбувається під час осмислення якогось соціального явища, факту або конкретного знання, в ході вивчення іншої людини. У зв'язку з цим, рефлексивні завдання, які пропонуються для майбутніх соціальних працівників, включають творче розв'язання соціальних завдань, які вимагають від майбутніх фахівців уяви, логічного мислення, уміння порівнювати, виділяти частини й цілі, відрізняти суттєве від несуттєвого, бачити головне. Рефлексивні завдання насамперед спонукають їх до прояву креативності, послідовно й ціліспрямовано формують її, навчають володінню рефлексивними методами, які так необхідні у професійній діяльності соціального працівника.

Для розвитку креативності у майбутніх соціальних працівників доцільно використовувати активні рефлексивні методи навчання майбутніх соціальних працівників. Адже, метод розвитку рефлексії в комплексі з методами розвитку асоціацій та художньої репрезентації образів, сприятимуть розвитку в майбутніх соціальних працівників напряму думок у процесі творчої діяльності й передбачає актуалізацію художніх компонентів сприйняття світу за допомогою літературних творів, образотворчого мистецтва (формування певного ставлення майбутніх соціальних працівників до клієнтів, які опинилися у складних життєвих обставинах). Активні рефлексивні методи в межах підготовки майбутніх соціальних працівників сприятимуть: розвитку **гнучкості мислення** та здатності до нестандартного розв'язання соціальних проблем; розумінню соціальних явищ; розвитку емпатії та усвідомлення специфіки роботи з клієнтом; зіставленню фактичних результатів спостереження за клієнтами в ході практичної діяльності з теоретичними знаннями та знаходити творчі підходи до організації соціальної роботи; проектуванню різноманітних способів виходу зі складної ситуації на підставі особистісного суб'єктного досвіду; визначенню напрямів механізмів професійно-особистісного самовдосконалення та ін. [1].

Таким чином, рефлексії має розглядатися як важливий чинник розвитку креативності та підвищення рівня професійної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Список використаних джерел:

1. Віщукаєва К.М. Рефлексія як засіб розвитку професійної

майстерності майбутнього соціального педагога. *Виховання і культура*. Одеса. 2013. № 2(33). С. 153-154.

2. Клименко Ю. Професія соціального працівника : творча та наукова складові. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2019. Випуск 2. С. 19-28.

3. Опалюк Т.Л. Основи професійної майстерності в соціальній сфері / автор-укладач Т. Л. Опалюк. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 206 с.

ГАЛИЦАН Ольга Анатоліївна

ПЕДАГОГІЧНА КРЕАТИВНІСТЬ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ДИСКУРСІ

На сьогодні креативність, в значній мірі, виступає своєрідним механізмом адаптації особистості педагога до соціальних змін. Динамізм розвитку нашої країни в економічній і політичній сферах в умовах війни і світової пандемії викликав суттєві зміни в духовному і професійному житті людей[7]. Для того, щоб внутрішньо відповідати сучасній дійсності, педагог повинен не просто адаптуватися до нової ситуації, але й бути здатним змінити її, змінюючись і розвиваючись особисто. Тому особливий інтерес викликають дослідження, присвячені формуванню та розвитку активної творчої особистості майбутнього педагога, механізму позиціонування його творчого мислення у процесі професійного становлення.

У загальновизнаних теоріях найчастіше визначають чотири головних аспекти креативності: 1) оригінальність – здатність створювати віддалені асоціації, нестандартні відповіді; 2) семантична гнучкість – можливість визначити головну якість об'єкта і запропонувати нові способи її реалізації [5]; 3) образно-адаптивна гнучкість – зміна форми стимулу таким чином, аби створити в ньому нові ознаки і можливості для використання; 4) семантична спонтанна гнучкість – створення різних думок і планів у нестандартній ситуації. Таким чином, загальний інтелект не входить в структуру креативності.

Також Дж. Гілфорд виокремлював шість аспектів креативності: 1) спроможність до визначення і постановки проблем; 2) здатність до продукування значної кількості різноманітних ідей; 3) гнучкість - створення несхожих одна до одної ідей; 4) оригінальність – можливість дати нешаблонну відповідь на подразники; 5) спроможність покращити об'єкт, додаючи деталі; 6) вміння розв'язувати проблеми, тобто спроможність до аналізу і синтезу[2].

Дж. Гілфорд розрізняв дивергентне мислення й конвергентне. Дивергентним мисленням він називає такий тип мислення, яке відбувається у різних напрямках й робить можливим варіювання шляхів вирішення проблеми, наслідком чого можуть стати неочікувані висновки. Конвергентне ж мислення

BULGAKOVA Olena The Influence Of Emotions On The Development Of Creativity In Students	58
БУДЯЧЕНКО Владислав Сергійович, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості жінок 40-50 років на основі використання індивідуалізованих засобів фітнес-тренінгу	61
БУРДЯК Віра Іванівна Креативність як атрибут особистості студента	63
ВАШУЛЕНКО Микола Самійлович Теоретичні засади обґрунтування побудови сучасного початкового курсу української мови	67
ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна Деякі аспекти розвитку креативності майбутніх соціальних працівників	70
ГАЛІЦАН Ольга Анатоліївна Педагогічна креативність у сучасному освітньому дискурсі	72
ГАСЮК Ігор Леонідович Методичні прийоми креативного мислення в процесі розробки управлінського рішення на етапі цілепокладання	74
ГЕРАСИМОВА Інна Володимирівна Вплив креативності на рівень досягнень особистості	78
ГЕРАСИМОВА Наталія Євгеніївна Творчість як показник креативності особистості	81
ГИНДА Оксана Миколаївна Креативне мислення в діяльності військового керівника	84
ГНЕЗДІЛОВА Кіра Миколаївна Розвиток креативності педагога як засіб подолання невизначеності	86
HORLOVA Olena Kairodynamics Of The Creative Process	89
ГРИГОР'ЄВА Світлана Вікторівна Розвиток творчого потенціалу через усвідомлення багатоваріантності мислення в освітньому процесі	91
ГРОШОВЕНКО Ольга Петрівна Розвиток творчого мислення майбутнього вчителя початкової школи засобами інноваційних технологій	95
ГУМЕНЮК Ярослав Олександрович Роль розвитку креативності в контексті вивчення фундаментальних дисциплін	97
ДАРМАНСЬКА Ірина Миколаївна Креативне мислення в системі правової підготовки майбутніх педагогів	99
ДАШКОВА Вікторія Вікторівна Розвиток креативного мислення іноземних студентів на заняттях української мови як іноземної	103
ДЕЛІЧЕБАН Людмила Васиївна Креативність у фізичному вихованні	109
ДЕРЕВ'ЯНКО Сергій Миронович, МАТВІЄНКІВ Світлана Миколаївна Формування у здобувачів аналітико-прогностичних знань і вмінь дослідження політичних процесів засобами креативного мислення	111
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Розвиток креативності у дітей дошкільного віку в процесі експериментально-дослідницької діяльності	114